

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The Largest Slovenian Daily in the United States
Issued Every Day Except Sundays and Legal Holidays
\$5,000 Readers

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 279. — ŠTEV. 279.

NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 28, 1919. — PETEK, 28. NOVEMBRA, 1919.

VOLUME XXVII. — LETNIK XXVII.

ITALJANSKA MONARHIJA JE V NEVARNOSTI

SOCIJALISTI IN KATOLIKI SO BAJE KOT EN MOŽ PROTI DOKUMENTU, KI JE BIL SEŠTAVLJEN V VERSAILLES. — KRALJ VIKTOR EMANUEL SE BO MORDA ODPOVEDAL PRESTOLU. NJEGOV NASLEDNIK BO NAJBREŽE VOJVODA AOSTA.

Rim, Italija, 27. novembra. — Danes se je glasilo tukaj, da je pričakovati ostra boja proti ratifikaciji mirovne pogodbe, kateri bi bo mogoče pospešil krizo, ki bo ogrozila obstoj monarhije ali vsaj nadaljno vladno kralja Viktorja Emanuela.

Glasilo se, da stoji socialistični in katoliški poslanci, ki so bili izvoljeni pri zadnjih volitvah, kot en mož skupaj v namenu, da porazijo mirovno pogodbo. Signal za boj bo najbrž predložitev kraljevskega dekreta za ratifikacijo mirovne pogodbe v novi poslanski zbornici v namenu, da se ta dekret izpremeni v postavo. Tako katoliki kot socialisti, ki so pokazali pri zadnjih volitvah izvanredno moč, so nasprotovali pogodbi izra prvega pričetka.

Bodoče zasedanje poslanske zbornice bo po splošnem mnenju zelo voharno in vsi ga pričakujejo s strahom. Nobene primere ni v italjanski zgodovini, da bi se zavrnilo kak kraljevski dekret, posebno pa v zadevah kakke mirovne pogodbe. Pravica sklepati mir je ustavni prerogativ krone. Če bi se načrti socialistov posrečili, bi bil po mnenju številnih italjanskih voditeljev kralj skoro prisiljen odpovedati se prestolu.

Številni pa dajejo izraza svojemu dvomu, da bi hoteli katoliki podpirati socialiste v dejanskem boju proti kralju. Na drugi strani pa se smatra za gotovo, da bodo z vsemi silami nasprotovali versailleski pogodbi, ki po mnenju Vatikana vsebuje kali nadaljnih vojn.

Ratifikaciji mirovne pogodbe bodo mogoče nasprotovali tudi nacionalisti in militaristični elementi, ki domnevajo, da more Italija le profitirati vsled revizije pogojev.

Konservativci in zmerni elementi, ki so preje kontrolirali ponavadi poslansko zbornico, upajo doseči kak kompromis ter uveljaviti ratifikacijo pogodbe, ne da bi pri tem trpel ugled krone.

Če bi bil kralj Viktor prisiljen odstopiti vsled kompliciranega političnega položaja, se domneva v zmernih krogih, da bi obstajala monarhija še naprej v osebi vojvode Aosta, ki je bolj popularna oseba in bolj v simpatijah z aspiracijami mase italjanskega naroda.

Emanuel Filiberto, vojvoda Aosta, je bil rojen v Genovi dne 13. januarja 1869. Bil je sin princeza Amadeja, ki je bil španski kralj od 1870 do 1875 ter njegove žene princesinje Marije Viktorije Savojske. Njegova brata sta grof iz Turina ter vojvoda Abruski. Do rojstva princeza Humberta je bil direktni prestolonaslednik.

Vzgojen kot vojak se je vojvoda Aosta zgolj odlikoval kot voditelj mož. Bil je polkovnik 5. piemontskega kavalerijskega polka, kojeja polkovnik je bil dvajset let. Po svoji materi je po dedoval precejšnje premoženje ter se poročil leta 1905 ko je bil gost angleškega dvora s princesinjo Heleno Orleansko.

Tekom prvega časa pretekle vojne je poveljeval tretji armadi, ki so je morala upirati skupnemu pritisku Nemcev in Avstrijcev.

Viktor Emanuel, tretji sin tega imena, je postal laški kralj leta 1900 po umoru svojega očeta kralja Umberta. Vsi so ga smatrali za slabša brez zmožnosti, in cela Evropa je bila presenečena, ko se je pokazal zelo vstrajnim in nedostopnim. Nikdar pa ni bil priljubljen pri vladajočih krogih svoje dežele, čeprav je narod odobraval njegovo privatno življenje in njegovo ljubezen do družine.

Rojen je bil 11. novembra 1869 ter se poročil 27 let pozneje s princeso Heleno, hčerko princeza Nikole, poznejšega črnogorskega kralja.

Bila je to prava ljubimska idila. Imata štiri otroke, tri deklice in prestolonaslednika princeza Umberta, ki je bil rojen leta 1904.

Vzgojen kot vojak je igral kralj Viktor Emanuel v vojni možko ulogo. Bil je pogosto pri svojih četah v bojni črti ter rad pomagal po svojih močeh ranjenim in pohabljenim vojakom.

Kraljica se je izurila kot bolniška strážnica ter je bila celo vojno zaposljena v različnih vojaških bolnicah:

MOHAMEDANSKI PAPEŽ IN AMER. PROHIBICIJA

Bejku-ul-Islam, poglavar mohamedanske vere, je pohvalil Amerikance, ker so sprejeli prohibicijo.

Carigrad, Turčija, 15. novembra. — (Zakasnelo poročilo na Ass. Press.) — Ibrahim efendi, bejku-ul-Islam, duševni poglavar mohamedanske vere, je dal tekom nekega pogovora izraza svojemu veselju, da je Amerika sprejela prohibicijski amandment k ustavi Združenih držav.

Pijača je mati vsega zla, — je rekel. — Veseli me videti, da je Amerika spoznala božje povelje kot izgovorjeno potom našega proroka. Čudno je, da je po trinaestih stoletjih in pol sprejel prohibicijo en narod, dočim moramo mi, kojih prorok nam je ukazal to, obnoviti svoje napore, da s silo izvedemo abstinenco.

— Naša postava smatra pijačo za najhujše zlo, ker kot druga zla, dočim druge slabe navade ne

delajo tega. Zgodovinska stvar je, da je bil naš narod, dokler ni pri zdravem moralu in da je bil tudi uspešen. Treznost je predstavljala skrivnostno uspeha Islama kot gradilca cesarstev. Pijača pa je prinesla propad. Pijača je prišla v svet stika z Evropo, koje številne slabe navade smo prevzeli, vsaj v večjih mestih, dočim je dežela sama še vedno trezna. Naše žene ne pijejo.

Če se bo Islam kedaj preporočil, se bo zgodilo to raditega, ker bo moč zopet uveljavili prohibicijo ter napravili moške močne, čiste in intelektualne. Že smo vzpizorili prohibicijsko kampanjo po vseh deželah Islam, da zopet uveljavimo to božjo besedo. (Sejku-ul-Islam ima čisto prav, vendar pa se moti v številnih zadevah. Z izjemo Arabcev, ki so bili v resnici kulturni narod ter gradilci cesarstev, ni še noben mohamedanski narod uspel, najmanj pa Turki, ki so divji azijski narod, brez vsake kulture, ki je igral v zgodovini sveta le žalostno ulogo uničevalca. Glede prohibicije pa so Turki prav taki hinavci kot ameriški "pusy-footi". Anderson si lahko čestita, da je dobil tako vredne zaveznike kot so Turki, ki so izvršili še v najnovejšem času najbolj podle gločine in ki hočejo sedaj nastopiti kot zavezniki Amerike glede vprašanja — prohibicije!)

DVE SLIKI GENERALA GAIDA, POVELJNIKA VLADIVOSTOŠKIH USTAŠEV.

TWO PICTURES OF GEN. GAIDA, LEADER OF VLADIVOSTOK RISINGS JUST PUT DOWN BY LOYAL KOLCHAK TROOPS

VSA JUGOSLAVIJA PRIPRAVLJENA

Vlada je o tem obvestila najvišji vojni svet. — Italija bo baje nastopila proti pesniku.

Paris, Francija, 27. novembra. — Jugoslovanska vlada je poslala potom svoje mirovne delegacije vojnemu svetu noto, v kateri ga opozarja na resne težkoče, ki so nastale ob celi jadranski obali. Če se v najkrajšem času kaj ne izpremeni, bo Jugoslavija prisiljena z orožjem v roki iskati svojih pravic.

Neko drugo poročilo pravi, da je vsa Jugoslavija mobilizirana in pripravljena na boj. Basel, Švica, 27. novembra. — Ljubljanski dopisni urad je dobil iz Belgrada poročilo, da je sporočila Italija jugoslovanski vladi, da se bo glede dalmatinskega vprašanja vklonila mirovni konferenci ter preprečila d'Annunzijeve napad na Split.

Rim, Italija, 27. novembra. — Novi italjanski zunanji minister Viterio Seialoja je bil včeraj prvič navzoč pri kabinetni seji. Rearadmiral Graffi bo zastopal italjansko mornarico v Ligi narodov.

Rim, Italija, 27. novembra. — Vlada je danes potom posebnega odloka penzionirala dve sto generalov in 1500 majorjev, podpolkovnikov in polkovnikov. To je prvi korak k zmanjšanju armade.

KONEC POGAJANJ MED BARONI IN PREMOGARJI

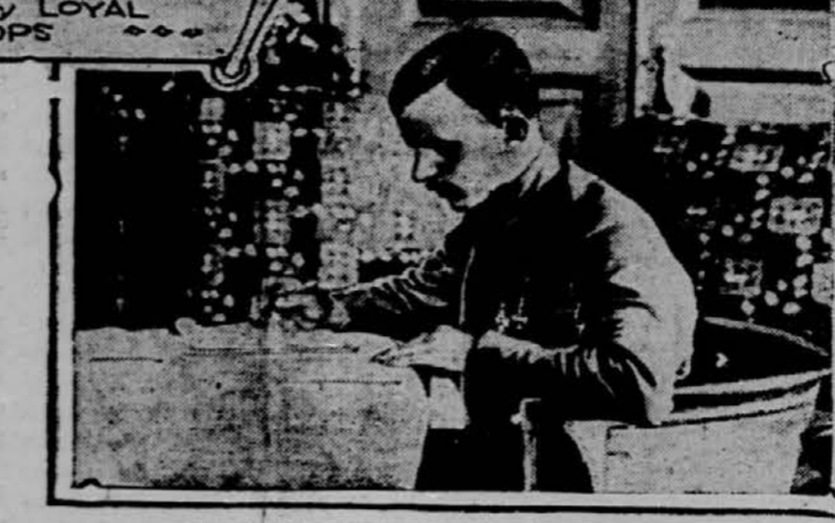
Washington, D. C., 27. novembra. — Vsa prizadevanja, da bi se zadevo premogarske stavke mirnim potom rešilo, so se izjalovila.

Konec je bil danes popoldne. Premogarski baroni kakor tudi premogarji se bodo dolgo časa spominjali tega žalostnega Zahvalnega dne.

Premogarji so odločno zavrnil Garfieldovo ponudbo glede 14-odstotnega povišanja plače. Za stopnik vlade je napravil par nadaljnih poskusov za sporazum med obema nasprotnima si strankama, pa vse zastonj.

Krog pete ure popotline je bila konferenca končana. Zastopniki obeh skupin so takoj zatem odpotovali. Nihče med njimi ni hotel povedati, v kakšnem stanju se sedaj pravzaprav nahaja štrajk.

footi". Anderson si lahko čestita, da je dobil tako vredne zaveznike kot so Turki, ki so izvršili še v najnovejšem času najbolj podle gločine in ki hočejo sedaj nastopiti kot zavezniki Amerike glede vprašanja — prohibicije!)

GEN. ANGELES VSTRELJEN

General Felipe Angeles je šel junjski v smrt ter stopil pogumno pred oddelek vojakov.

Chihuahua City, Mehika. — General Felipe Angeles je bil usmrčen včeraj ob poldnevih zjutraj na dvorišču kasarne 21. kavalerijskega polka. Številni gledalci so bili navzoči. General Angeles je umrl brez vidnega strahu.

General Angeles si je izbral sami severni kot za postojanko, kjer naj bi bil ustreljen. Glede vseh posameznosti svoje eksekucije se je dogovoril s Carranzovimi častniki in z možmi, katerim je bila poverjena žalostna naloga.

Revolucionarnemu voditelju nasproti je stalo pet mož z nabitimi puškami. Oddali so salvo v njegova prsa, in Angeles je padel naprej. Tedaj pa je pristopil neki častnik k že mrtvemu možu ter ga ustrelil v glavo za usmrtje.

Na lice mesta je dospel vojaški zdravnik, ki je izvršil postavno avtopsijo. General Angeles je preživel par ur, ki so potekle med obsodbo in eksekucijo, s prijatelji in nekim duhovnikom.

Skozi celo noč so razpravljali o znanstvenih vprašanjih.

General se je le malo brigal za usodo, ki ga je čakala. Spal je eno uro in pol med tretjo in polpeto uro. Ko je vstal, je diktiral pisma svoji ženi in svoji- ma sinovoma. Napisal je tudi par lastnoročnih pisem svojim prijateljem, katera naj bi izročili po njegovi smrti. Ta pisma je odnesel seboj na morišče.

POZOR DOMŽALCI!

Vse Domžalce in Domžalce uljudno vabimo na sejo, ki se bo vršila v nedeljo ob 11. uri dopol. v cerkveni dvorani 62 St. Mark's Place.

Namen se je, vrediti, kako bi se dalo najhitreje pomagati stradalajoči deci v naši ljubljani domovini. Povedalo se vam bo tudi, koliko imamo sedaj denarja. Vsem je znano, da se razmere doma z vsakim dnevom slabšajo in da prihajajo vedno bolj obupni kliči na pomoč. Kdor ima sree in se mu mili slovenska deca, se bo seje

NOVA DELAVSKA STRANKA

Na politično arena je stopila nova delavska stranka. — Pozivlja, naj se ji pridružijo vsi.

Chicago, Ill., 25. novembra. — Novo narodno politično telo, ki bo znano kot Delavska stranka Združenih držav (Labor Party of United States), je bilo ustvarjeno včeraj na konvenciji zastopnikov organiziranega dela.

Cilj gibanja, kot navedeno v konstituciji, bo organizirati vse delavce v deželi, ki delajo z rokami ali glavno ter podpirati principje, politične, socialne in industrijalne demokracije. — Glavne točke izjave nove stranke so naslednje:

- Ženske naj imajo isto zastopstvo kot možki pri upravi zadev.
- Narodna konvencija se bo vršila v naslednjem poletju v namenu, da se nominira kandidate za predsednika in podpredsednika.
- Zadeve organizacije bo vodil narodni komitej, ki bo izvolil tajnika-zakladničarja kot svojega eksekutivnega načelnika.
- Strokovne unije, organizacije farmerjev, zadružne organizacije in vse druge zveze, ki soglašajo s principiji stranke, se pozivlje, naj se zvežejo z njo.

Washington, D. C., 25. nov. — Mednarodna delavska konferenca, ki zboruje tukaj, razpravlja o priporočilu komiteja, da naj se omeji število delavnih ur v industriji na 48 ur na teden in razprava o tem vprašanju so že dosti napredovale, da je pričakovati sprejema odredbe še tekom današnjega dne.

Proti uveljavljenju te odredbe je nastopil S. R. Parsons, delegat delodajalcev iz Canade, ki je trdil, da bi splošna uporaba tega principa zelo omejila produkcijo po celem svetu.

Leon Jonhauz, francoski voditelj, je rekel: — Glasovali bomo za ta predlog, kajti predstavlja prvi znak od strani Lige narodov v prilog mednarodni zakonodaji. gotovo vdeležil in tudi po svoji moči v ta namen prispeval. Pripravilni odbor.

PREMOGARJI SO ZAVRNILI GARFIELDOVO PONUDBO

PREMOGARJI SO ZAVRNILI 14-ODSTOTNO POVIŠANJE PLAČE, KATERO JIM JE PONUDIL GARFIELD, KI JE GOVORIL ZA KABINET. — ZAHTEVAJO 31-ODSTOTNO POVIŠANJE, KATERO JE OBLJUBIL DELAVSKI TAJNIK. — PRIČAKOVATI JE OSTRIH KONFLIKTOV.

Washington, D. C., 27. novembra. — Vlada je potom kurilnega administratorja Garfielda dovolila premogarjem centralnega distrikta danes povprečno povišanje plače za 14 odstotkov ter istočasno objavila, da ne bo zvišana cena premoga za javnost, kajti vlada bo še naprej kontrolirala cene premoga.

Tozadevna pogodba naj bi bila uveljavljena, vendar pa je Garfield izjavil, da naj se ustvari trajno svetovalno zastopstvo, katerega bi načeloval tajnik Lané, in v katerem naj bi bili zastopani premogarji in delodajalec. To zastopstvo naj bi dobavljalo informacije z oziroma na premogarsko industrijo ter nadzorovalo bodoče spore med nasprotnima si strankama.

Delodajalec so sprejeli ta sklep ter so voljni izvesti ga. Premogarji, na čelu John Lewis, poslušajo predsednik United Mine Workers, pa nečejo ničesar slišati o tem ter vstrajajo trdno na stališču, da je treba uveljaviti predlog delavskega tajnika Wilsona za enotrideset in pol odstotno povišanje plače.

Dramatični višek dolgih pogajanj je prišel včeraj zvečer, ko je nastopil Garfield ob poldevetih na otvorjenem zborovanju premogarjev in delodajalcev v posloju Rdečega križa.

Poslušajoči predsednik Lewis je takoj dvignil svoj glas proti predlogu Garfielda, in Frank Farrington, ki je govoril za premogarje, je rekel, da bi pomenjal sprejem načrta stradalne mezde za številne premogarje. V vrstah premogarskih zastopnikov je bilo čuti dosti smeha in porogljivih pripomb. Dr. Garfield je obrazložil stališče vlade, nakar so se pričeli napadi na predlog, ki so bili zelo ostri.

Položaj je bil bolj zamotan kot je bil kdaj, in to radi sklepa, ki ga je storila vlada.

Pri svoji izjavi, da je po njegovih mislih 14-odstotno povišanje plače sprejemljivo, dokler se natančno ne preišče celega položaja, je Garfield rekel, da bi to povišanje spravilo premogarje navzgor na stališče delavcev v drugih industrijah. Rekel je, da je sklep vlade konečen. Poslušal je argumente premogarskih zastopnikov, a ostal trden.

Premogarji so s strogimi besedami obsojali sklep ter zahtevali od Garfielda izjavo, če pomenja ta sklep javno zavrnitev delavskega tajnika Wilsona.

Dr. Garfield ni hotel nato ničesar odgovoriti ter rekel enostavno, da zastopniki premogarjev napačno slikajo položaj. Orisal je položaj kot tak, da je obstajala le razlika v mnenju, in da je obveljalo naziranje kurilnega administratorja za čas nadaljnjih preiskav.

Trden je bil v svoji izjavi, da njegovo ponudbo lahko premogarji sprejmejo ali pa zavrnejo kot se jim zdi primerno, da bo pa za to izjavo vlada Združenih držav.

ITALJANSKI KRALJ BO OBIŠKAL AMERIKO.

Rim, Italija, 27. novembra. — Kralj Viktor Emanuel bo prišel prihodnje leto v Ameriko. Obiskal bo tudi Južno Ameriko, posebno pa Brazilijo, Urugvaj, Argentino, Čile in Peru. Spremljal ga bo ministrijski predsednik Nitti.

ZDR. DEŽAVE KONCENTRIRAJO ČETE OB MEHIŠKI MEJI.

San Antonio, Tex., 27. novembra. Tekom zadnjega meseca se dooble ameriške čete ob meji velika ojačenja. Te dni je bilo poslanih na mejo 55 155milimetrskih havbiv, s katerimi se lahko strelja na razdaljo 17.000 jardov, veliko poljskih kuhinj, municije in ambulane.

1. DEC. — JUGOSLOVANSKI PRAZNIK.

Jugoslovanska vlada je odredila, naj se praznuje vsako leto

dan 1. decembra kot jugoslovanski narodni praznik, — praznik osvobodjenja. Newyorški Jugoslavlani bodo proslavili ta praznik na "Slovanovi" petletnici v nedeljo zvečer.

DENARNE POŠILJATVE V ISTRO, NA GORIŠKEM IN NOTRANJSKO.

Isvrujemo denarna isplačila popolnoma sanejaljivo in sedanjim razmeram primeramo tudi hitro po celi Istri, na Goriškem in tudi na Notranjskem po ozemlju ki je zasedeno po italjanski armadi. Jamčimo ali garantiramo za vsako pošiljatev, toda za kake mo- goče zamude v isplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

50 lir	....	\$ 5.00
100 lir	....	\$ 9.50
500 lir	....	\$47.50
1000 lir	....	\$94.00

Denar nam pošliti je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft. TVRDKA FRANK SAKSER, 83 Cortlandt St., New York, N. Y.

Pazite na nove cene

Pošiljamo denar na Kranjsko, Štajersko, Hrvatsko, v Slavonijo, Bosno in Hercegovino popolnoma sanejaljivo in sedanjim razmeram primeramo tudi hitro.

Jamčimo ali garantiramo za vsako pošiljatev, toda za kake mo- goče zamude v isplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

Sedaj pošiljamo v staro domovino, na primer:

100 kron	....	\$1.50	500 kron	....	\$ 7.00
200 kron	....	\$3.00	1,000 kron	....	\$ 14.00
300 kron	....	\$4.35	5,000 kron	....	\$ 66.50
400 kron	....	\$5.80	10,000 kron	....	\$133.00

Označene cene so veljavne do dne, ko se nadomestijo z drugimi. — Denar nam je pošliti najbolj po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKSER, 83 Cortlandt Street, New York, N. Y.

"GLAS NARODA"

...SLOVENSKO PUBLIKIRNO DRUŠTVO...
FRANK KARER, Urednik. LOUIS BENEDEK, Tiskar.

Place of business of the Publishing and Advertising Office of above office
38 Cortland Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

...GLAS NARODA...
...Kada...
...za pol leta...
...za celo leto...

...GLAS NARODA...
...Subscription yearly \$4.00...

...GLAS NARODA...
...Advertisement on agreement...

...GLAS NARODA...
...Borough of Manhattan, New York City, N. Y. Telephone 875 Cortland.

In slovenskih Slavenbanden!

Vom Rintschfluss bis Kulpasstrand
Lass unser Lied ertönen!
Hoch lebe das Gottscheerland,
Heil seiner deutschen Soehnen!

V slovenskih suženjskih okovih!

Ali ste že kdaj čuli kaj takega? V slovenskih suženjskih okovih! In kdo je ta nesrečnež, ki je prišel tem imperijalistom in krvoločnežem v pest?

Nas nesrečni Kočevar!

Ein Hilferuf an die Menschheit! Na pomoč, človeštvo!

V New Yorku so batnili pamflet, ki nosi zgoraj navedeni naslov. Če ga človek prečita, se mora nehoti prijeti za glavo ter se vpraševati, če je tača brezstidnost in resnici mogoča pod božjim kolosem. Če pa nadalje vrazmišljamo o stvari, se nam naenkrat zjavi v glavi:

—Germani so, ki so sestavili ta poziv, pan-germani, vzgojeni v nemški šoli pokojnih avstrijskih in nemških cesarjev. Kočevarski pan-germani so, katere je hotela vse-nemška politika porabiti kot most pri svojem prodiranju proti iztoku.

To so isti ljudje, ki so imeli v svojih hišah obešene slike brkatega kajzerja, pred katerimi so gorle lučice. Bili so ena prednjih pestojank nemškega imperijalizma, ki je silil na iztok ter hotel pomandrat s svojimi nogami vse, kar bi se mu stavilo na pot.

To so isti Kočevarji, katere je pokojna avstrijska vlada vedno protežirala, verna ukazom Švedmarke in poveljem iz Berlina. Kočevarji, ki niso mogli spraviti v celo osemrazredno gimnazijo niti sto fantov, so imeli tako gimnazijo in večkrat se je dogodilo, da je bilo najti v osmem razredu le tri ali štiri predstavitelje pan-germanske misli. Slovenci, kot germanski "kulturni gnoj" kot so nas imenovali kočevarski svetniki, pa niso imeli niti ene izključno slovenske srednje šole.

Takrat je seveda cvetela kočevarska pšenica, a tudi v tem služaju se je uresničil stari rek, da človek obrača in Bog obrne.

Inteligencija, ki je izšla iz kočevarskih šum in ki je dobila takoj uplivna mesta v državi, je predstavljala z južno-štajerskimi renegeti vred najstrupenejše sovražnike naroda, v kojega sredi je žvela in za kojega žulje se je oblačila, žrla ter se debelila, — vse v večjo čast in slavo pan-germanskega malika.

Priprosti kočevarski kmet, težko borec se za obstanek v negotoljubnem in siromašnem ozemlju, kamor so ga bili poslali srednjeveški fevdalni baroni, seveda ni bil kriv tega pan-germanskega razpoloženja takozvanega kočevskega "načijona".

Če je hotel živeti, če je hotel preživeti svojo družino, je moral v tužino, v Ljubljano, Gradec in na Dunaj, kjer je pekel maroni-je ter z neizmerno štedljivostjo prihranil toliko, da ni bilo njegovi družini doma treba stradati.

Ta priprosti kočevarski kmet je povsem neprizadet pri celi stvari.

Bili so zunanji upliv, kojih namen je bil vzbuditi v Kočevarjih nemško narodno zavest, ustvariti sovrastvo med njimi in Sloveni ter s tem tudi pridobiti si zaveznika, kojega lahkovernost in otroška naivnost bi lahko pospešila uresničenje ciljev teh zunanjih pan-germanskih uplivov.

Dobro so bile napeljene nitke, a štrana se je končno zmešala. Prišla je svetovna vojna in tudi Kočevarji so bili prepričani, da bo zmagoval kajzer, njih kajzer, vrhovni poglavar celega pan-germanstva. O tem so bili prepričani vsi, siromašni kmetje in visoka gospoda, odvetniki, dekani, fajmoštri in kaplani, s kočevarskimi sodniki in biriči vred.

Prišlo pa je drugače. Vojna se je končala s porazom pan-germanskega malika in s tem je prišel tudi tožak čas za kočevarske pan-germane.

Vedeli so, da bo prišlo do združenja vseh Jugoslovancev in da bodo predstavljali od sedaj naprej le neznanen jezikovni otok sredi jugoslovskega morja. Vedeli so, da je konec njih nadvlade, njih stališča kot prednja straža pan-germanstva in tedaj so ubrali drugo struno.

Poslali so v svet sporočila, da se ne marajo združiti z Jugoslavijo, da hočejo ustanoviti svojo lastno republiko, — z veliko armado in mornarico po nemškem uzoru in da nočejo imeti nobene ga stika s slovenskimi krvoločnežem in zatiralec.

Svet je seveda z velikanskim smehom sprejel te izjave ter rekel Kočevarjem, da naj bodo le mirni, kajti Slovenci niso taki kot so bili Nemci in Kočevarjem je zagotovljena bodočnost in nadaljni obstoj njih čude srednje-visoke nemščine, pomečane s slovenskimi izrazi.

Ko je bila ustanovljena jugoslovska država, je seveda odklenalo Kočevarjem, vsaj v kolikor so prišli vpostev njih pan-germanske ambicije.

Raditega seveda velik hruš.

Ein Hilferuf and die Menschheit!

Poziv na celo človeštvo!

Kočevarji, ki so bili predstavitelji najskrajnejše nemške misli, zagovorniki nemškega imperijalizma ter prvoborci nemškega prodiranja proti iztoku, ti Kočevarji se obračajo sedaj na svet, naj jim pomaga pri rešitvi iz slovenskih suženjskih okovov!

Ali je ta zatelebanost še kdaj dalje!

Svet, ki je moral napeti vse svoje sile, da je zdrobil nemški imperijalizem, naj sedaj pomaga pri rešitvi Kočevarjev, ki so predstavljali eno izmed prednjih straž nemškega imperijalizma v smeri proti Balkanu.

Germani, ki so oglaševali vse določbe mednarodnega prava, kličejo sedaj celi svet na pomoč proti slovenskemu "nasilju".

Volk se pritožuje nad nasiljem jagneta.

Slovenski narod je moral nositi skozi več kot šeststo let okove Habšburžanov in skozi več kot tisoč let se je moral boriti proti germanskemu nasilju. Več kot polovico svoje zemlje je izgubil v tem boju za narodni obstanek in sedaj prihaja skupina pregnanih Švabov, ki se je naselila v naši sredini in dviga proti našemu narodu obtožbo, da je nasilen in da hoče vzeti kočevarjem drago kočevarsko prst, "namočeno s krvjo pradedov" sedanjih Kočevarjev.

Dosti presentljivih zadev se je pojavilo kot posledica svetovne vojne, a nastop Kočevarjev, katerim nihče noče ničesar, je najbolj presenetljiva prikazen z dušeslovnega stališča.

Svet ima dosti drugega in bolj nujnega posla kot pa brigati se za neutemeljena nateleevanja pan-germanskih Kočevarjev.

Dopisi

Bridgeport, Ohio.

Majnarji imamo poitnice sedaj, ko je vse oboje, ki dela v naj-nah, na štraku. Poročila iz naselbin so jako redka. Zelo malo dopisov in poročil sem še čital iz naših naselbin, dasi mi pride v roke več vsakovrstnih slovenskih časopisov.

Tukaj v tej okolici se dobro držimo, akoravno se raznese kaka vest, da je ta rov začel obratovati in da se je toliko mož vrnilo na delo. Pride se precej da prepričanja, da to ni resnica. Kar se tiče tukajšnje Lorain & Doek Coal Co., ne obratuje popolnoma nič. Ne kaj mož je začelo potem, ko je bil štrajk preklican in se ti opravljajo samo kompanijsko delo. Boljše bi bilo, da bi se ti ostali doma ter stal v naših vrstah v boju do zmage, da dosežemo to, do česar smo upravičeni.

Ako bi bili vsi kot eden gotovo bi bilo že prišlo do sporazuma med delavci in operatorji. Ali na ta način, kot je sedaj, se pa operatorji še bolj upirajo, češ, nekaj jih je že prišlo, le počakajmo še nekaj časa, kmalu bodo tudi ostali prišli za njimi. Vsak pameten in zaveden delavec bi izprevidel, da so v več slučajih krivi sami, ker veliko jih je, ki se prestrašijo vsake grožnje in zapovedi od strani kapitalistov. Precej ko je prišlo poročilo v ameriškem časopisu, da je štrajk preklican, da sedaj stavkati je protipostavno, se je pisalo: majnarji morajo iti jutri delat. Vsak je bil radoveden, koliko jih bo šlo, a bilo jih v prvi nič, le čez par dni potem jih je začelo. Ko bi bili vsi taki, kot so oni, da se vstrastno vsake reči, bi že konapanje ne rabile nobene mule v jamah, ampak delavec, da bi morali opravljati njih delo. Zato ključem: stojmo skup, da čimprej dosežemo to, do česar smo upravičeni!

Naj še omenim, da pride do boja skoraj vsak dan in do kakega? Debeli prašiči imajo smolo v tem času. Povedal bom samo en slučaj, ki sem ga videl zadnji teden v mestu Wheeling Creek. Ko sem pogledal skozi okno, zapazim grupo ljudi oboroženih, kot bi šli na lov na kako divjo zver. Eden je držal v roki velik revolver, drugi je imel širok in en čevlji in pol dolg nož, tretji veliko sekuro, četrti pa težko kladivo in še štirje so pa stali pri njih brez orožja. Mislil sem, kaj ti ljudje nameravajo. Kar zapazim, da gospodar prične precej velikega prašiča na vrvi za nogo privezanega. Ko pride do tiste gruče ljudi se seveda vstavi, nakar mu da mož z revolverjem strel, a mesto v glavo ga zadene gor v hrbet. Žival je začela skakati in letati. Hitro priskoči gospodarjev sosed in ga s sekuro udari v vsi močjo, a mesto po glavi ga zadene po vrata, tako da je bila žival še bolj divja. Oni z nožem je tudi letal za njim, da bi debil priliko ga zabosti, a žival ni bila pri miru, ga torej ni mogel. Tako je samo oni s sekuro letal in udaril, kakor je dosegel. Deseti udaril šele omami ubožec žival, da se zvrne nezavestna na tla. Potem je imel šele oni z nožem prišlo. Kaj takega že nikdar nisem videl, in da kd, ne bo napačno misliti, da so bili to Slovenci, moram povedati, da so bili neumljeni Poljaki, ki gredo ubožec žival tako mučiti.

H kolen mojega dopisa se naznanjam vsem članom društva Dobri litar je št. 35 v Bridgeportu. Da se brez izjeme vsak vdelež redne prihodnje mesecne seje, ki se bo vršila v nedeljo 7. decembra, kar na tej seji, ki je glavna v letu, se bo volilo društvene uradnike za prihodnje leto 1920. Iz-

vzati so samo bolniki in prevč oddaljeni člani.
Martin Koss, tajnik.

Flint, Mich.

Jaz mislim, da od tukaj ni bilo še nobenega dopisa. Tukaj ni Slovencev razen mene. Težka mi je uganjka, katerega naroda je največ. Kateregakoli vprašam, mi pravi, da je English. Na ta način bi morala biti Anglija večja kot vse centralne države v Evropi. Po mojem mnenju je največ Poljakov, Bolgarov, Grkov in tudi vročekrvnih Italjanov ne manjka.

Nadašje me par rojakov pisemno vpraša, kako je kaj tukaj z delavskimi razmerami. Na to mi je težko odgovorjati. Na tem je največ težje, kako kateri zadene. Poleti se je lahko kaj prebralo. Zdaj na zimo pa farmerji priskajo za dela v tovarnah, kar je besno močno povzdignilo, da so postali surovi napram delavcu, ker pride boss skoro vsaki dan s kakšnim navodilom. Enkrat, da ne smem rok poprej uniti, kakor pišalka zaživža, drugič pa, da moraš vsako še tako majhno delo timekeeperju naznaniti, samo da ima delavec dosti sitnosti, tako da se delavec ne more nič oddahnuti.

Jaz sem zaposlen pri Schwolet Motor Co. Tu se izdeluje več vrst avtomobilov in nas je zaposlenih približno 9000 delavcev, ker se stalno dela. Druga velika družba je Buyc Co. Dela kašnih 14 tisoč mož in žen. V bližini se nahaja Dord Motor Co. Tu je tudi še nekaj drugih tovarn, pa mi ni še vse znano, kaj se izdeluje.

Kar se tiče mene, sem še precej zadovoljen, samo da bi imel kakšnega rojaka tukaj. Vabit katerega je pa težko zato, ker se ne ve zagotovo, kakšno delo bi mogel dobiti. Kakor sem že čul rojake, naj to mesto le hudič vzame. Pa to ni vse skup nič drugega kakor govorenje. Jaz o tem mestu nisem nikoli mislil, da bi bilo kaj prida, pa mi ni še nikjer šlo tako povolji kot tukaj. Ako kateri rojak pride sem, mogoče tudi on bo zadovoljen, ako se mu posreči dobiti delo, kakoršno si sam želi.

Kar se pa zime tiče, mislim, da nama tukaj ne bo prizanesla, ker so že prošli teden male rečice zamrznile. To mesto je precej na severno stran, pa se bom že kak tudi tega moral privaditi.

Jože Zupančič.

OBLAČILA ZA JUGOSLOVANSKE OTROKE.

V zvezi s pomožno akcijo American Relief Administration, European Children's Fund, dobivamo sledeče:

— Razmere glede oblačil v Jugoslaviji se niso nič kaj zboljšale z ono hitrostjo kakor se je pričakovalo. Vojaki so še vedno nastanjeni ob prepornih mejah in radi tega se ni mogla industrija še povpeti.

Treba najprej rekonstruirati železnice in sredstva za promet. — Strgane telefonske žice, ki ležijo ob cesti, rabi ljudstvo mesto vrvi, katerih je veliko pomanjkanje. Mala količina oblačila slabše vrste, ki se nahaja na trgu, ne zadostuje za potrebe vsega prebivalstva in cene s razen tega take, da večina ljudi ne more kupiti obleke.

Taka poročila je dobila naravnost iz Jugoslavije A. J. R. E. 511 Fifth Avenue in A. R. A. European Children's Fund proča, da po njenem pregledu je najmanj 40 tisoč otrok v Jugoslaviji v največji potrebi za oblačila. Mr. Hoover je mnenja, da tre-

— Zdravnik —
DR. MILAN MILOJEVIĆ
417 Wood St.
PITTSBURGH, PA.
— Telephone Court 2510 —

ba še povišati to število z ozirom na podvojenje težkoče, ki morajo nastati vsled zime.

Da se tej potrebi opomore, namerava se nabaviti roba za oblačilo, ki naj se tja pošlje in tam se izdelava v zmislu lokalnih potreb in po kroju kakor si ljudje želijo.

Prispevki k American Yugoslav Reliefu,
511 Fifth Avenue, New York.
(do 19. nov. 1919.)

Poprej naznájeno (do 12. nov. 1919) \$300,572.62

New Bedford War Fund Ass'n.
New Bedford, Mass. 2,500.00

California Com. for Relief in Serbia and N. France 4,260.20

Miss Christina Miklus, Brooklyn, New York 3.00

\$307,335.88

VEČINA RUBINOV PRIHAJA IZ BURME.

Pretežni del vseh rubinov ki jih je najti na svetu prihaja iz rovov v Mogok dolini v Burmi, kjer se rabi najbolj moderne stroje in najnovije orodje za preiskovanje velike množine biona, ilovice, v kateri je najti rubine.

V bližini teh rovov, v dolinah Burmanov, iščejo rubine tako, da so jih izkali skozi stoletja instoleta. Kopanje in izpranje je pa stvar ročnega dela. Kljub temu pa je še vedno najti rubine, namreč najfinejše rubine na celim svetu. V Mogok dolini, kjer je vedno na razpolago dosti dela, pa je bil uveden znanstveni sistem in uspehi so bili vsled tega tudi temu primerni. Dion se pridobiva s tem da se odstrani zemeljski plast na površini do ilovice, v kateri se skrivajo rubini. Ilovice se nato izkoplje, odvede na vozičkih v mlin, kjer čisti para ilovico. Ta ilovica odhaja nato skozi mrežo in preostali material se natančno preiše.

Poleg čistih rubinov je najti tudi takozvane balas rubine in siicer v velikih množinah.

Kjerkoli se najde čiste rubine, je najti tudi te balas rubine. Oba sta kristala aluminijska, a različne oblike. Dočim obstaja pravi rubin iz čistega korunda, kaže balas rubin majhno množino magnezija, kojega navzočnost zmanjša trdost kamena za eno petino.

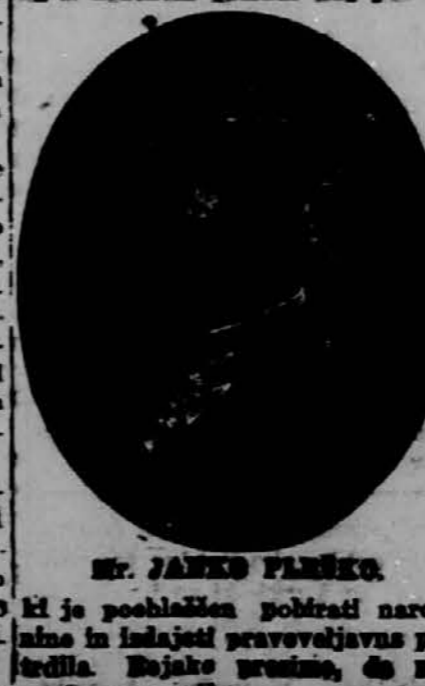
V vseh teh rovih rabijo instrument, ki nosi ime dihiroioskop, s pomočjo katerega se loči prave rubine od balas rubinov z veliko natančnostjo in gotovostjo. Dragi kamen se stavi v instrument na tak način, da gre žarek svetlobe skozi njega ter je polariziran. Pravi rubin kaže čisto rdečo luč, dočim kaže balas rubin nekoliko modre barve pomešane med rdečo.

Med sorazmerno maloštevilne balas rubine, ki so splošno znani, spada tudi veliki Agincourt rubin, ki se nahaja v kroni angleškega kralja.

Neki vladni uradnik je ocenil prebivalstvo Japonske ob pričetku tekočega leta na 57,784,935 ljudi, ne všteti članov japonske armade.

Barve, katerih se ne prime niti voda, niti ogenj, se dela iz olja nekega mandžurskega fižola.

Rojakom v Cleveland, in sploh v državi Ohio naznanjamo, da jih bo v kratkem oblačil naj potniši

MR. JAMES F. PARKO.

Ki je pooblaščen pobirati narodne in iznajeti pravejavne potrebe. Rojake prosimo, da se prijavijo na to.

Jugoslovsanska Katol. Jednota
Ustanovljena leta 1898 — Inkorporirana leta 1906
Glavni urad v ELY, MINN.

GLAVNI URADNIKI:
Predsednik: MIHAIL BOVANSK, box 511, Conemaugh, Pa.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, box 190 Pearl Ave., Lorain, Ohio.
Tajnik: JOSEF FISHER, Ely, Minn.
Stožarnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.
Stožarnik nepoblašanih stvarit: LOUIS COSTELLO, Box 664, Conemaugh, Pa.
VRHOVNI ZDRAVNIK:
Dr. JOS. V. GRAHEK, 648 E. Ohio St., N.E. Pittsburgh, Pa.
NADZORNIKI:
JOHN GUDER, Ely, Minn.
ANTHONY MOTT, 6441 Ave. E., St. Cloud, Minn.
IVAN VAROGA, 612W Natrons Alley Pittsburgh, Pa.
POROČNIKI:
EREGOR J. FORENTA, box 116, Black Diamond, Wash.
LEONARD ALABODNIK, box 480, Ely, Minn.
JOHN EUPNIK, S. E. box 64, Export, Pa.
PRAVNI ODBORI:
JOSEF PLAUTE, Jr. 415-4th St. Calumet, Mich.
JOHN MOVERN, 634-2nd Ave., Duluth, Minn.
MATE POGORELEC, 7 W. Madison St., Room 608 Chicago, Ill.
ZORUŽEVALNI ODBORI:
SUDOLF PERDAN, 6036 St. Clair Ave., NE Cleveland, Ohio.
FRANK ŠKRABEC, 4464 Washington Street, Denver, Colo.
EREGOR MREŠČAK, 437-5th Ave., Johnstown, Pa.
Jednotno glasilo: GLAS NAROD.

Vse stvari tiskane se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljave naj se pošiljajo na glavnega tajnika. Vse pritožbe naj se pošiljajo na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in sploh vse zdravniška sprave, se naj pošiljajo na vrhovnega zdravnika.
Jugoslovsanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovancem za obličen pristop. Jednota posluje po "National Fraternal Congress" lestvil. V blagajni ima krog \$300,000. (trifotisoč dolarjev). Bomiških podpor. odšvednin in posmrtnih je \$400,000. Za naš potrditvi milijon dolarjev. Jednota stoji okrog s tisoč rednih članov (o) in okrog 3 tisoč otrok v Mladinskem oddelku.
Društva Jednote se nahajajo po raznih slovenskih naselbinah. Tam kjer jih še ni, pripravamo ustanovitve novih. Kdor eli postati član, naj se zgleda pri takim bližnjem društvu J. S. K. J. Za ustanovitve novih društev se pa obrnite na glavnega tajnika. Novo društvo se lahko ustanovi s 8 člani ali članicami.

Petletnica "Slovana"

V nedeljo dne 30. novembra bo praznovalo newyorskó pevsko društvo "Slovana" svojo petletnico. V Arlington dvorani na osmi ulici se bo začel ob petih popoldne koncert z obširnim vspeodom. Pri koncertu bodo sodelovala tudi društva "Domovina", "Danica" in "Slavec". Vspeod je naslednji:

- PRVI DEL:
Godba: "Star Spangled Banner".
1. — Iz bratskog zagrljaja. Moški zbor vseh društev.
2. — Slovenski svet, ti si krasen, H. Volarič, poje "Slovana".
3. — Naša pesem, P. H. Sattner; poje "Domovina".
4. — Planinska roža, Dr. B. Ipavec; poje "Slavec".
5. — Kadar mlado leto, J. Ljahnar; poje "Danica".
6. — Večernja pjesma, V. Novak; četverspev, pojejo: gg. B. Reus ml., J. Gerjovich, B. Dergane in G. Šubelj.
7. — "Pismo". R. O. Vogrich; poje "Slovana".
a) My old Kentucky Home, S. Forster.
9. — "Sanak". V. Novak; četverspev; pojejo gg. Reus ml., J. Gerjovich, B. Dergane, G. Šubelj.
Godba: Lijepa naša domovina!

- DRUGI DEL:
1. — Mazurka. Poje "Slovana".
2. — Magla pala, F. Baich. Poje srbsko pev. društvo "Gusle".
3. — Venec Vodnikovih pesmi, A. Forster; poje mešan zbor "Slavec".
4. — Domovina, A. Forster; poje "Domovina".
5. — Detetu, P. H. Sattner; poje "Danica".
6. — Franica, E. Adamich; pojeta "Slavec" in "Slovana".
7. — "Slovo". Besede Anice Marin; G. Udel; solo poje gospica Elizabeth Čagram, Soprano.
8. — Na den. Moški zbor vseh društev.
9. — Good Night, C. W. Wilson; poje "Slovana".
Godba: Hej Slovani!
Ples.

Upati je, da se bo kolikormogoče veliko newyorskóh Jugoslovancev vdeležilo te priveditve ter dejanski izkazalo mlademu društvu svojo naklonjenost.

ROJAKI - BERITE

Naznanjam cenje nim rojakom širom Amerike, da sem povečal mojo slov. trgovino. Imam ve liko zalogo najbolj ših gramofonov. Columbia rekorde in drugih izdelkov kov. Velika zaloga musikalijnih instrumentov za godbe ali orkestre. Kadar kako društvo nameravakupiti dobro bandero zastave, regalijs, prekoramnice, kape itd., ne kupite prej nikjer, da tudi mene za cene vprašajte. Moje blago je garantirano in po ceni, jeden poskus samo in prepričani bodete. Čenike za gramofone, Columbia slovenske plošče in društvenih potrebnih drage volje pošilja vsakemu brezplačno. Pišite še danes po cenike na:
VICTOR NAVINSHEK
331 GREEVE STREET
CONEMAUGH, PA.

Moški in ženske

Ne napravite napake. Zakaj si ne preakrbita najstarejšega, najostenejšega, najiskušenejšega in najboljšega zdravnika v začetku. Dr. Mullin ima 50 let iskúsnje v zdravljenju tisočev in tisočev bolnikov bolnih na najrazličnejše načine. Vseled tega je postala najbolj neodvisen zdravnik, pri katerem se lahko zagurate za svojo bolezen. Brez srbri bosta dobili pri njem najbolj temeljito zdravljenje in veliko rešene pomoči za 75 centov.
Brezplačna zdravniška preiskava potom stroga. Govorj vaš materni jezik.
Uradne ure od 9. do 6. v nedeljo od 10. do 3.
Dr. B. F. MULLIN
411 - 4th Ave., 2nd Floor, PITTSBURGH, PA.
Nasproti glavne pošte.

Ali se bodo Nemci vrnili

Stari pregovor glede neuspešnosti jokanja radi razlitega mleka se je najbrž rodil v Nemčiji. Če se ni rodil tam, bi se moral, kajti nikjer drugod se ne drže tega pregovora tako natančno kot v Nemčiji. Z ozirom na to je zanimiv način, kako vrše Nemci svoje rehabilitacijske posle po končani vojni. Očividno ne izgubljajo niti malo dragocenega časa, da bi na nepovreden način objokavali svoj poraz.

Takoj po podpisanih premirjih so najeli trgovske agente na Holandskem in v Švici, da predstavljajo nemške firme in celo tekmo vojne so gradili nove tvornice v Nemčiji, nam pripoveduje Angus Perkerson v Atlanti "Journal" ter nam navaja v zvezi s tem kapitana Sam Gronheima iz Atlante, ki se je pred kratkim vrnil domov, potem ko je preživel šest mesecev v sreči Nemčije kot član vojaške misije, katero je postal tjakaj general Pershing.

Očividno niso pritožbe kot smo jih čuli od Nemcev, ko so izvedeli za mirovne pogoje, v nobeni meri ustavile delavnosti, ki se je pričela takoj s podpisanjem premirja. Izvedeli smo, da je rekonstrukcijsko delo napredovalo do točke, "da bo v enem letu ali enem letu in pol Nemčija zopet stala na svojih nogah." Vse tvornice, katere je videl kapitan Gronheim, obratujejo s polno paro.

Imeli so delavske zadrege, — je izjavil, — a delavski položaj v Nemčiji ni tako slab, kot je tukaj.

Nadalje se glasi: — Razmere v Nemčiji postajajo z veliko naglico normalne. — Nemški trgovci so dobro prebujeni in vlada stoji za njimi. Ta hoče, da plačajo vojno odškodnino bogati ljudje, vendar pa noče motiti veletrgovine.

Bogatemu razredu je bil naložen davek, sličen našemu vojnemu davku in ta davek znaša v gotovih slučajih 40 do 60 odstotkov temeljne svote. Bogati skušajo poslati iz dežele svoje dragocenosti in obveznice in vrednostne papirje s pomočjo aeroplanov. Tega ne morejo storiti s pomočjo železnice, kajti vse železniške proge so zastražene. Nekaj bogat človek je hotel od mene da bi mu odnesel v Ameriko četr milijona mark, da jih reši gotovega zaplenjenja.

Nemci opravljajo nekako misijonarsko delo v trgovini s tem, da pošiljajo v vse evropske dežele agente, potom katerih so v stalnem stiku s trgovci dotičnih dežel. Ti agenti pa tudi pripravljajo pot za produkte, katere bo imela Nemčija kmalu pripravljene za trg. To delajo tvrdke, ki nimajo sedaj ničesar napredaj. V stalnem stiku so z bodočimi tržišči.

Hamburg-American črta je imela odprte svoje urade tekmo cele vojne. Ni imela niti ene ladje, a je čakala na čas po končani veliki vojni.

Phillip Scheidemann se mudi sedaj v Švici ter načeluje nemškemu uradu za razširjenje trgovske propagande.

Edina briga, katero imajo Nemci sedaj glede mirovnih pogojev, je očividno ta, kako bi se mogli izogniti izvršenju teh pogojev, s soglasno s kapitanom Gronheimom. Očividno ne nameravajo zadoštititi tem pogojem, razen če bi bili k temu prisiljeni, kajti, kot smo že slišali večkrat izza leta 1914, je sila edina stvar, katero uvažuje Nemec. Tudi niso tako siti vojne, da bi jim ideja oboroženega konflikta ne ugajala, kajti čitamo naslednje:

Kamorkoli greste, na vlakih, po cestah, slišite ljudi govoriti, da bodo v desetih letih Nemci zopet v Franciji in da bodo vzeli nazaj vse ali še več kot so izgubili. Vse je to videti predvsem govorenje. Nemci so tako vajeni razširjanja propagande, da jim je postalo to druga narava.

Tudi je čuti njih prorokovanja o japonsko-ameriški vojni. Od vseh strani se razpravlja o tej zadevi, kot da je to ena izmed stvari, kojih vresničenje bi Nemci nad vse rad imeli. Veliko število profesionalnih nemških armadnih častnikov, ki so izgubili službo radi skrčenja nemške armade, je odšlo na Japonsko. To je resnično nad vsak dvom in številni nadaljni se bore v vrstah boljševikov.

Nemčija si prav posebno prizadeva pridobiti si dobro voljo Rusije, da bo Nemčija v stanu monopolizirati rusko trgovino, kakor hitro bodo razmere v Rusiji urejene.

Ne tisoče Nemcev se seli v Južno Ameriko in v Mehiko in te Nemce se bo brez dvoma uporabilo kot sredstvo, da se razvije južnoameriško in mehikiško trgovino za Nemčijo.

Stališče Nemcev proti zaveznikom je tako, da je iz njega razvidno, da še davno ni mrtev stari duh.

Kapitan Gronheim pravi:

Kamorkoli smo šli so nas napačno smatrali za angleške častnike in to radi sličnosti uniforme in naleteli smo na vse mogoče dokaze sovraštva.

Naše čete v zasadenem ozemlju so bile deželne drugačnega sprejema, in to radi propagande. Nemci tam so dobili povelje da morajo dobro postopati z ameriški četami. To je tudi vzrok, zakaj so nekateri naši vojaki prinesli s seboj nazaj povesti, da so Nemci z njimi boljše postopali kot pa Francozi.

V nezasedenem ozemlju pa smo našli povsod, kamorkoli smo šli, Nemca takega kot je, ne pa takega kot so nam ga opisali in našli smo, da goji do nas sovraštvo zelo trpežne sorte.

Če je bilo videti kedaj kako nemško žensko na cesti s kakim zavezniškim vojakom ali častnikom, je bila od tedaj naprej zaznamovana ženska. Njeno ime je bilo natpisano v vseh listih. To se je zgodilo v vsakem slučaju, če je bilo le mogoče ugotoviti njeno ime. Od tedaj naprej so se te ženske izgubali vsi Nemci, — vsaj domnevam tako.

Na cesti so se ljudje ustavljali ter strmeli v nas ter gledali za nami, dokler nismo bili par sto jardov daleč.

Nekoč je trojica nas srečala nekega nemškega častnika, ki se je nahajal v spremstvu neke deklice. Deklica se je obrnila ter pljumlala na tla ravno pred nami.

Večkrat smo bili ogroženi od ljudskih drhal!

Na podlagi tega, kar so nam povedali vojni jetniki, smo prišli do spoznanja, da so Nemci prav taki kot se jih je slikalo. V nekem kraju, Quenblinburg (Quendingburg) smo našli jarem, ki je bil primeren za ljudi, katere so vpregali pred pluge. V tej reči sta nam dva ruska zdravnik, zelo inteligentna človeka, povedala, da je 21 jetnikov znorelo vsled prenapornega dela kot je bilo naprimer — vprezanje pred plug. Z Angličani so postopali bolj slabo kot s katerim koli drugim, dočim so najboljše postopali z Amerikanci, — iz katerega vzroka, ne vem.

Nadaljni znak, da se znajo Nemci prilagoditi razmeram ter iti naprej brez ometa na okoliščine, je najti v dejstvu, da skušajo najti številni nemški častniki, kljub svojemu sovraštvo do Amerike, služ-

Vaša izložbena okna naj žare!

Imajte svoja izložbena okna razsvetljena z električnimi lučmi. To privablja mimoidece ter vabi nove odjemalce.

Nas strokovnjaki nasvet glede moderne-ga svetlobnega sistema izlož je zastoji.

The New York Edison Company

At Your Service
Irving Place and 15th Street—Stuyvesant 5600
District Offices
where Electrical Appliances of all kinds are on display

484 Broadway near Canal St. 131 East 96th St. bet Lexington & 97th Ave.
10 Irving Place corner 10th St. 15 East 100th St. near 23rd Ave.
124 West 42d St. bet 5th & 6th Ave. 307 East 100th St. near Courtlandt Ave.
333 Tremont Ave. corner Moultrie Ave.

bo v ameriški armadi, kajti svoja mesta v nemški armadi so izgubili. O tem dejstvu poroča kapitan Gronheim:

— Odkar je bila obsežnost nemške armade skrčena, niso imeli ti ljudje nobenega dela več. Bili so vojaki vse svoje življenje. Ničesar drugega ne morejo biti kot vojaki. Sprva ni hotel general Harries, ki je načeloval misiji, videti nobenega teh, a konečno, nekega dne, je ukazal, naj se privede k njemu enega izmed prosilcev.

— Ta dečko je bil pruski kapitan, moz, ki je bil v armadi petindvajset in ki je izgledal kot tipičen nemški armadni častnik. Ali morete uganiti, kaj je hotel?

Prosil je generala Harries, naj ga imenuje inštruktorjem v ameriški armadi!

General mu je povedal, da stvari niso še toliko napredovale na svetu, da bi se zmagale učil od premaganega ter izjavil konečno, da bo ameriška armada lahko prav dobro izhajala tudi brez nemških svetovalec, in inštruktorjev.

Misli o šolstvu

Babjeverstvo in vraže spreminjajo vedno kakor sene solnce. Znanost imajo v svojih rokah — duhovniki. Verske knjige obsegajo poleg verskih nauk tudi znanost. Veda je v teh časih ravnopol izključna last duhovnikov. Pečajo se ne le z verskim poukom, ampak tudi z medicino, zvez doslovjem in drugimi znanstvenimi panogami.

Duhovniki so zaeno tudi učnjaki svoje dobe. To vidimo pri Egipčanih pri Babiloneh, Asircih in drugih starih narodih. Veda je bila nekak privilegij duhovniške kaste, najmožnejše orožje v njenih rokah. Za ostale ljudi je bila veda tajnost, knjiga zapечатena s sedmimi pečati. Obdajal je vedo nimbus tajnostnosti. Smatralo se jo je za nekaj božanskega. Duhovniki sami so vedo držali tudi kot veliko tajnost. Svoje znanje so vedno znali spraviti v zvezo z bogovi. — Zato se jih je smatralo kot posrednike med bogovi in ljudmi.

To dejstvo je bilo temelj njihove moči in veljave. Ljudje niso poznali naravnih pogojev / znanstvenih rezultatov. Zato so smatrali tozadevna proizvajanja duhovnikov kot čudeže.

Egipčani so bili prepričani, da znajo njihovi duhovniki delati čudeže. Princezinja Thermutis je dala tudi Mojzesa od egiptovskih duhovnikov poučevati v vsej egiptovski modrosti. Mojzesu in njegovemu bratu Aronu se je pozneje posrečilo z izvršitvijo različnih čudežev preplasiti tedanjega kralja, da je dovolil izselitev judovskega rodu iz Egipta. Tako poroča sveto pismo stare zaveze.

Za tedanje čase so bili tudi veliki učnjaki babilonski duhovniki. Odlikovali so se posebno v — zvezdoslovju. Imeli so zelo svojo zvezdarno. Ta zvezdarna je bil tisti babilonski stolp, o katerem ve poročati sveto pismo, ko govori o postanku raznih jezikov. V sv. pisnu se bere, da so tedaj še vsi ljudje govorili en jezik. Postali pa so zelo napuhnjani. Hoteli so si sezidati stolp, ki bi segal do neba. Bog pa je kaznoval njih pšernost. Zmešal jim je govorico, da se niso več med seboj razumeli.

Jezikoslovna veda je dognala da je ta svetopisemska pripoved bajka. Babilonski stolp pa so sezidali Babilonci kot zvezdarno, ki je obstajala stoletja in stoletja.

Pri Griki in Rimljanih, kjer je bila veda že na visoki stopnji, so duhovniki kot proroki igrali še vedno važno vlogo. Izreke deljske prorokinje s Griki visoko cenili. Prorokovanje rimskih avgurrov je smatralo ljudstvo za božjo voljo.

Ljudstvo ni imelo stika z vedom. Šol v današnji obliki ni bila.

V srednjem veku pa je babjeverstvo še bolj cvetelo kot pa v starem.

Ljudska nevednost in ponumljenost je bila še večja kot prej. Celo večina duhovščine je bila zelo nevedna in n anizki stopnji izobrazbe. Šele reformacija je spoznala veliko važnost šolstva. — Veda je bila nekaka prepravica privilegovanih vrst družbe. Srednjeveške univerze niso imele nikakoga stika z ljudstvom. Bile so obdane s kitajskim zidom. Šole, posebno pa univerze so bile ljudstvu takorekoč nepristopne.

Ko pa se je človeška družba polagoma osvobodila spon srednjeveškega družabnega reda, je bila tudi zahteva, da se šolstvo posploši in poljudi, vedno močnejša. Cilj moderne doba pe je bil in je, da veda ne sme biti predpravica nekaterih tojev, temveč da mora prodreti med ljudstvo, da se mora demokratizirati in socializirati.

S tem ciljem v najtesnejši zvezi je zahteva moderne družbe po ljudskih vseučiliščih, po takozvani vseučiliški ekstenziji ali razširjenju vseučilišča med ljudstvo. To nalogo so začela najprej vršiti angleška vseučilišča. Univerze so prišle k ljudstvu.

Leta 1872, so pričela angleška vseučilišča pripraviti vseučiliščne kurze za ljudstvo po raznih krajih Anglije. Vpeljali so se cikli predavanj. Ta institucija je obrodila blagodejen sad. Narastala je v mogočno organizacijo. Zlasti delavci so navdušeni za te kurze.

Predava se različna tvarina: — zgodovina, prirodoslovje, literatura, narodno gospodarstvo itil. V vsakem predmetu pa se vrši po več predavanj, da se v tvarino bolj poglobi. Na koncu kurza je tudi neobvezna izkušnja. Na ta način so nastala tudi takozvana ljudska vseučilišča.

Angleži posnemajo Amerikanci, Francozi, Holanci. Posebno agilni na tem polju so tudi Čehi. Češka univerza v Pragi je pričela z ljudskimi predavanji okrog l. 1900. Danes more zaznamovati najlepše uspehe na polju ljudske izobrazbe.

NA ŠPANSKEM MANJKA KRUHA.

Madrid, Španjka, 25. ovembra. Bogati prebivalci Madrida so se odpejajali z avtomobili v sosedne vase v upanju, da dobe kruh, a ti kraji majo kruha le za svoje lastne ljudi in oblasti niso hotele dovoliti, da bi se odvedlo kruh v mesto.

Hibbing, Minn.

V nedeljo 16. nov. je bil povozen od avtomobila Frank Maranovič, star 24 let. Ko je izstopil iz avtomobila v Ulica, Locuston, mu je izpodrsnilo na ledu, da je padel z glavo pod kolo, katero mu je šlo čez glavo. Umrl je dve uri pozneje v Rood bolnišnici.

Milwaukee, Wis.

Preručno dovoljenje je vzeti rok Jožef Čandel, 454 — 53 Ave., z adž Hermanjino Dorfmeister, oba stanujoča na West Allis. Dolgonoga ptica štoklja se je oglašila pri rojaku Antonu Bevi-

Slovenske

novice

Calumet, Mich

Gospa Štoklja je imela zadnje dni precej posla med slovenskimi družinami na Calumetu. Povsod je pustila svoj običajni dar, in sicer pri Antonu in Mariji Georg na Rockland cesti dečka Antona, pri Alojziju in Johani Klobučar na County Road, Raymlautown, dekljo Margareto, pri Pavlu P. in Ani Majerle na Osecolli dečka Walter Lenarta, pri Antonu in Katarini Abe na Copper City dečka Lenarta in pri Josipu R. in Frančiki Sedlar dečka Pavla Huberta.

Miss Catherine Žagar iz Lauriuma je odpotovala v Superior, Wis., kjer bo vstopila v New Era Business College.

Čuje se, da je društvo sv. Cirila in Metoda št. 9 JSKJ. v Calumetu darovalo za prehrano bedne jugoslovanske dece Jugoslav Children Reliefu svoto 40 dolarjev. Hvale in posnemanja vreden korak. Kaj pa druga tukajšnja podpornna društva? Ali ne bi tudi ona zrtvovala nekaj dolarjev za ta človekoljuben namen? Kar darujete, darujete sebi, svojemu lastnemu narodu, svoji lastni krvi.

Nihče ni mislil, da bo sneg, ki je zapadel zadnji teden, zopet izginil. Ali vendar se je zgodilo. Nastalo je južno toplo vreme, ki je tekmo dveh dni pobralo skoro vso belo odejo. Seveda po gozlih je še dosti snega in to je ravno kar v gaja lovcem, ki prežijo na brzonoge srne. Kljub temu pa, da je vreme prilično ugodno za lov, letos ne prihaja toliko srn na Calumet kot druga leta. Poleg Johna Lamuta, Johna Weissa, Johna Plaufa in Petra Mihelca, o katerih je bilo že poročano, da so dobili svoj plen, znamo dosedaj samo še za Jožefa Šeringerja in Jakoba Starilo ml., da sta bila toliko srečna, da sta izpopihala svojo ličeno. Ako zapade to dni še svez sneg, bo drugi teden, ki je zadnji za lov na srne, gotovo cela armada lovcov odšla v gozde.

Žalibog, da je tudi letos lov zahteval svoj človeško žrtev. Oče je ustrelil svojega lastnega sina. Nesreča se je pripetila v soboto 15. nov. zvečer devet milj proč od finske farmerske naselbine Alston, južno od Houghtona Math Ellola in njegov 20 let stari sin Andrew sta vlekla srno v svojo kampo. Po naključju se očeta sprči puška in krogla je prebrla naravnost v mladeničev želodec. Kljub smirnovarni rani je fant še sam šel dve milj daleč do kempe, kjer pa je kmalu zatem izdihnil.

Lov ima pa semintja tudi kako smešno stran, ki jo pa nekateri vzamejo za zelo resno. Tako pravni n. pr. neki Charles A. Beckett iz Chicago, da je finished z lovom. Z nekaterimi prijatelji iz Detroita je šel na lov v Huron Mountain v Ontonagon okraju. Ker je bil novinec, kar se tiče lova, so mu stari lovei naročili, da naj mino čaka na enem mestu, da pride srna mino. Mož čaka in čaka — a srne ni. Začelo se je že uračiti, zeblo ga je tudi, zato jo je udaril proti kempi. Kar ti začuje tulenje volkov, puško vrže na stran in hajd na drevo. Kmalu pridejo pod dotično drevo trije veliki volkovi, ki mu delajo celo noč tak koncert, ki bi delal čast vsakemu evropsku. Šele proti jutru so se pobrali proč in tedaj je naš hrabri Čikažan ves premrzjen splezal z drevesa ter se napolil proti kempi. Njegovi tovariši so ga vso noč iskali, on je slišal njih strele, a odgovoriti jim ni mogel, ker je vrzel puško v koruzo. Prišel je v kempe, je spravil skupaj svoj kok-pinkot ter odšel naravnost v Chicago "I am done with deer hunting", je dejal pri slovesu.

La Salle, Ill.

Due 29. septembra, se je ponestečil v lasalskem premoženiku rojak P. A. Strudel, kjer ma je padel velik kamen na desno nogo ter mu jo je zlomil tako, da so ga morali nemudoma odpeljati v St. Mary's Hospital v La Salle. Prestal je hude bolečine. Sedaj se ni popolnoma okreval, ali vendar je po več tednih zopet doma v svojem stanovanju, 1240 — 3rd St.

Joliet, Ill.

Kaker se čuje, se je osmoval v neki naselbini pomočni odbor za nabiranje prostovoljnih prispevkov za jugoslovanske sirtete. Natlačeniših podatkov se ni.

V bližnjem Rockdale je umrl v petek 14. nov. bivši ondutni salunar Pavel Traviča. Bolhal je že par let. Bil je Ličan, oženjen s Slovenko, star okoli 35 let. Pokojnik je bil član društva "Triglav". Pogreb se je vršil v nedeljo 16. nov. iz levatske cerkve na hrvatsko pokopališče. Pokojnik zapuščal poleg vdove še troje nedorastlih sirot.

V soboto jutro 15. nov. so zvezni detektivji zasledili v kleti Blaza Kriza na 601 N. Broadway hotel in "kapico". Istotako so zasledili nekaj sumljivega v kleti Antona Tuška na Cora St. Oba so odvedli v žikaške državne dvore, kjer se bo stvar razvila bolj obširno. Tudi v salunu Terdieh & Terdieh so baje dobili več steklenice trpke tekočine. Na farmi Stefana Večarkoviča so našli v kleti popolno zganjarno. Našli so več kotlov in raznega orodja, posojda in izdelkov, kar so vzeli s seboj, da vse predložijo preiskovalnemu sodiču.

Med novoizvoljenimi odborniki Joliet Merchants Association se vidi tudi ime g. Math. Simoniča, ki je predsednik in poslovođa slovenske veletrgovine The Eagle.

Hibbing, Minn.

V nedeljo 16. nov. je bil povozen od avtomobila Frank Maranovič, star 24 let. Ko je izstopil iz avtomobila v Ulica, Locuston, mu je izpodrsnilo na ledu, da je padel z glavo pod kolo, katero mu je šlo čez glavo. Umrl je dve uri pozneje v Rood bolnišnici.

Milwaukee, Wis.

Preručno dovoljenje je vzeti rok Jožef Čandel, 454 — 53 Ave., z adž Hermanjino Dorfmeister, oba stanujoča na West Allis. Dolgonoga ptica štoklja se je oglašila pri rojaku Antonu Bevi-

Citati in aforizmi

Narod, ki umira brez upornosti, brez glasnega protesta, brez skrajnega požrtvovanja vseh svojih moči proti svojim sovragom, tek narod ni vreden sočutja, ni vreden, da je sploh kdaj živel!
Fran Govekar.

Nasladnost naroda proti naroda se mora obsojati kot protikultura kajti sleherni narod ima pravico do prostega razvoja ravno tako, kakor ima revež ravno isto pravico do življenja kot bogataš.
Naši zapiski.

Nas smrti ne obvarje koža gladka od nje, ne odkup jo kupi zlata, ne odpodi od nas življenja tata veselja hrup ne pevecv pesem sladka.
Fran Prešeren.

Na svetu je divno lepo, živeti nebeško sladko, če srce ljubezen ogreva.

iz lučjo jo svojo oblevsa ter dušo mladi i telo
Fran Levstik.

Na svetu ni danih človeku nene, zvestost je begoča, verjemi. Pod cvetjem narogasti krije se gad
le trgaj in vsaka te v roko, na plani ti česti zazije prepad, ki nadeje ugreze globoko.
Josip Cimperman.

Naša natura je večin vražja v svojih karmicah. Znorj nam po krivi česti ali naprej tako kroho in s takšno malo zanimivo zmešnjajo, da zmagovestno bitemo po mizi in obetamo konec. Jedva pa smo se spomnili vajeti, ledva smo stisnili pest, že se je vzpela polhevna čud na zadnje noge ter je z rezg-stanjenjem udela naprej. Zda se podi, zdaž drvi urneje od burje, samo zato, da se nam roga in nam kaže svojo moč.
VI. Levstik.

Naš ded je vzel na vrtu sad menea, da trga sad mladosti; a utrgal je le sad bridkosti, — in smrti sad —
Od tečaj človek je tipin!
Simon Gregorčič.

Našega življenja doba od zibelj tja do groba kaj je drugega kot bitev, selitev, isčitev?
Anton Medved.

Natura teži res človeka, kadar bolno mu je srce, a takega pa nima leka, da v radost premeni gorje: Človeku le natura blaga prenašati gorje pomaga.
Fran S. Cimperman.

Na zemlji biva pač sreče le odsev, ne stalna sreča.
Simon Gregorčič.

Nabavka roža, zlahna, nevenela, ijo, ezno si do očevine nile, zatreti niso v stanu vse te sile, če bolj tero te — lepše boš evetela.
Josip Cimperman.

Ne boj se sovražnikov, a prijatelja se varuj, ki vedno pritrjuje.
VI. Levstik.

Ne gled nazaj, ko stopaš naprej! Ne obupaj, ampak vztrajaj! Upaj, je serer samo prazna dno, tate Pandorine pušice, katero je oče Zen ljudem potaknil v sveto, ker je Prometej bogovom okradel ogenj. Toda kaj bi počel človek brez te omame?
Ivan Mencinger.

Ne gre za to, ali je kdo deist, teist, politeist ali ateist, naše vprašanje je naše vprašanje in to je treba rešiti. Pojmujemo življenje re-no, ljubimo ga in ga hočemo živeti. Ne ljubimo smrti in nimanuo vzroka zapuščati življenja, ki je lepo, in če ni lepo, je naša volja in sila, da ga ustvarimo lepoga. V tem najdemo svoj poklic, v tem najdemo pomen.
Svobodna Misel.

Ne hlepi po sreči, ne hiti za njo, kedor je isče, ne najde sreče; v nemiru slrbeh mn dnevi teko, od želje do želje mu duša trepeče.
Josip Stritar.

Ne plakaj in ne smeš se in ne kolni usode neizpolnjenih želj! Popolne sreče zemlja ti ne dá, naj tudi vsako željo ti izpolni. Čim dalje se od brega voziš v čolni, tem večja se odpira plan morja. Mej svojih hrepnenje ne pozna, iz želj rode se želje duši bolni.
Anton Medved.

ANGLESCINA

Posk potom dopisovanja s pomočjo angleško-slovenskih učnih zvezkov.
Traja 6 mesecev. Vpišite se lahko vsak čas.
Bolnina na celi tečaj \$10.
Če želite imeti več pojma o angleščini slovnicu in jeziku s, loh, pišite še danes za pojasnila.
SLOVENSKA KORESPONDENČNA ŠOLA
(The Slovenian Correspondence School)
6110 ST. CLAIR AVE. (BOX 10) CLEVELAND, OHIO
SLOVENSKA KORESPONDENČNA ŠOLA,
6115 ST. CLAIR AVE. (BOX 10), CLEVELAND, OHIO.
Izreite ta listek in ga pošljite s svojim naslovom:
IME .....
CIPRA ALI P. O. BOX.....
MESTO .....

